ئـەوەی شیعـر خواسـتویەتی لێـرە جـێی بۆتەوە.. ئامانج شارباژێڕی

مێژووی شیعر دەگەڕێتەوە بۆ سەرەتای درووست بوونی مرۆڤایەتی، هەر لەو کاتەی کە مرۆڤ هەستی بە ساردی و گەرمی، تینوێتی و برسێتی، کەیف و خۆشی … تاد کردووە، شیعریش هەبووە، چونکە شیعر شعوری مرۆڤە، بەتایبەتتر شعوری ئەوانەیە کە زیاتر هەستیارن بەگشت جوڵەو هەستەوەرەکان.

دیارە نووسینی شیعر تازەو نوێیە لە چاو درووست بوونەکەیەوە، دەکرێ بوترێت هەموو مرۆڤێك مادامێك هەست و نەستی هەیە، بۆ خۆی شاعیرێکە، بەڵام شاعیرێك دەگاتە لوتکە کە لە گشت تەکنیك و وێنەو روخسارو خولیاو خەیاڵ و چڕو پڕی وشەو وتەی ناسك و نادر، وا بکات کەسانی تر بەخوێندنەوە یان گوێگرتن هەستیان بجوڵێ، عاشق بە دیمەن و ئامڕازەکانی نێو خەون و خولیایان بکات.

زۆرن ئەوانەی شیعر دەنووسن، بەڵام زۆر نین ئەوانەی خۆیان و شیعرەکانیان بە نەمری دەمێنێتەوە لە هزرو زیهنی گەل و میللەتدا.

لە دوای هەر دوو کتێبی شیعری (مەملەکەتی ژن کوژان) و (پارچە شکاوەکانی دڵم)، شاعیری جوانخاس کاکە (شەماڵ بارەوانی) سێیەم بەرهەمی شیعری بەناوی (ئەمشەو تەنیایی دادەگیرسێنم)ی دوای ئەوەی ئامادەی چاپی کرد بوو، لە رێی تەلەگرامەوە بۆی ناردم، تاکو لە خوێندنەوەیەکدا راو سەرنجی خۆمی لە سەر بنووسم.

دوای خوێندنەوە بۆم دەرکەوت کە (ئەمشەو تەنیایی دادەگیرسێنم) ئاپارتمانێکی بەرزو بڵندە، پێکهاتووە لە سی و پێنج نهۆمە شیعر، کە هەر نهۆمە شیعرێك بۆ خۆی تایبەتمەندی خۆی هەیە، لە رووی داڕشتن و سکێچ و ئادگارو نیگارەوە، تواناو سەلیقەی ئەندازیارەکەی گەیاندوویەتییە ئاستێك کە سەرنج و تێڕوانینی هەر یەکێکمان بە لای خۆیدا پەلکێش دەکا، تاکو بە سەردانێك بۆ زیارەتی وتەو وشەسازییەکانی نێو نهۆمەکان بەرێبکەوین.

(ئەمشەو تەنیایی دادەگیرسێنم) سی و پێنج چەپك نێرگزە بەهاری شیعرەو لە کۆی گشتی ئەو شیعرانەدا چەند رەهەندو باس و خواس هاتوونەتە ئارا، لەوانە (مەزڵومیەتی ژن و سالار بوونی پیاو، تەنیایی، گلەیی و گازندە لە چانس و بەخت، هەوری تەم و پەڵەی خەم و ئازارو مەینەتی، گێڕانەوەی خۆشی و ناخۆشییەکانی رابردوو، کڕوزانەوەو هەڵهاتنی خۆری هیوا، تا عەشق و خۆشەویستی، بە جۆرێ کە

هەموو شتێك لای شاعیر دەبێتە ئازار، جگە لە تەنهاو تەنها یەك باوەشی یار.
ئەو شیعرانە سەرجەمیان لە گۆڤارو رۆژنامەو ماڵپەڕەكاندا بڵاوكراونەتەوە، كە چانسی زۆرترین شوێن (ماڵپەڕی دەنگەكان، رۆژنامەی رێگای كوردستان و رۆژنامەی بۆ پێشەوە)ن.
گەر بمانەوێ دوو ركەعات نوێژی شیعر بخوێنین، دەبێ سەرەتا سەرێ لە ماڵی شیعری (شێماڵ بارەوانی) بدەین و لە سەر كانیاوی فەنتازی وتەو وشەسازییەكانیدا دەستنوێژی شیعر بشۆین، چونكە لە وێندەر ئاوێك بەردەستە كە پڕە لە شیری شیعرو قوماوی پڕ لە قەڵبەزەو سازگار.
لە پێدەشتی هە یەكێك لە شیعرەكاندا وەرزێكی بەهار لە گوڵ و گوڵزار خۆی ئارایشت و نمایش كردووە، لە سیحرو تەلیسمی ئومێدو هیواو بڕوابوون بە خود، شاعیر زۆر ئەندازیارانە دیزاینی شیعرەكانی نەخشاندووە كە جێی رەزامەندی خوێنەرەكانییەتی، ئەوەی كە شیعر خواستویەتی لە (ئەمشەو تەنیایی دادەگیرسێنم)دا جێی بۆتەوە، هەر لە وێنە، خەیاڵ، لەهجەی موزیك، قاڵب و قافییە، كێش و سەروا، ماناو واتا، كە لە دێڕێك بۆ دێڕێكیتر لە شێوەدا وەك یەك نین، بەڵكو لە ناوەڕۆكدا هەموویان گرێدراوی یەك لە دوای یەكن.
كاتێك شیعرەكان دەخوێنینەوە بۆمان دەردەكەوێ كە هەرگیز شاعیر تەقول بابی لە ماڵی شیعر نەكردووە، تەنهاو تەنها شیعر بە پێی خۆی سەری لە ماڵی شاعیر داوە، چونكە بە روون و ئاشكرا دیارە كە شیعرەكان خۆڕسكن.
(تنۆكێك بزە، دەرزەنێك بیری عروبە، سندوقێك درۆی یوئێن، فانۆسی پێكەنین، دوو بست ریشی مەزهەبی كلاسیك، هەویری داڵمانی ئەخلاق) ئەوانە وشانێكن تایبەتمەندی شاعیرن، دەكرێ بەو شێوە وشە لێكدراوانە شیعرەكانی (شێماڵ بارەوانی) لە شیعری شاعیرانی دیكە جودا بكەینەوە.
لە (كەناری زوهایمەر) شاعیر دەچێتە بەرگی كەسێكی هیوا لە دەست چوو، بە شێوازێك كە لە هەموو خەون و خولیاكانی نائومێد دەبێ:

” خۆ من لە مێژە
سەر گوزشتەی خەونەكانم
پڕ بووە لە هیچ و
ئاوێنەی روانینم هاڵەی كردووە “

تەنانەت پێی وایە سەری كردووە بە ماڵی هەموو خەمێكی كۆن و تازە، ئەو دێت و لە هەمان شیعردا گلەیی لە بەختی خۆی دەكاو دەڵێ:

" کامە کتێبی خەمێکی ماوە
من موتاڵام نەکردبێ ؟
کامە کراسی ماتەمەو
من لە بەرم نەکردبێ ؟ "

تا ئەو ئاستەی رۆژەکانی تەمەنی تێدەپەڕن بە تونێلی نیگەرانی و پێکەنینەکانیشی دەڕۆنەوە ماڵی خەمێکی، لە شیعری (دەروازەی تەمەن) دا دەڵێ:

" من هەموو رۆژەکانم
بە تونێلی نیگەرانیدا رەد دەبن و
هەموو پێکەنینەکانم
دەڕۆنەوە ماڵی خەمێکی
دەچنەوە سەر فانۆسی عەبەس
دەڕۆنەوە باوەشی خەمێکی ملشکاو
دەڕۆنەوە ناو خەرەندی شێتی ".

Shamal Ismael Kareem

شاعیر پێی وایە رۆژ نییە تەرمی دوو لێو بەتاوانی ماچ نەنێژرێ، لەبەر ئەوەی ژیان و گوزەرانمان لە کیشوەری خۆڵدایە … ئەو لە (ئەلف و بێی دڵداری)دا بە ئاهو ناڵەوە روو بەرەو ئاسمان وەر دەگێڕێ و پێ بە گەرووی گازندە دەکاو دەڵێ:

" ئۆه خودایە چ زوو
شەقامی مەراقم وشکی کردو
هەموو خەونەکانم
هەر بە کاڵی کوژانەوە ".

ئازارو ئەشکەنجەو زامی دەروون دەردێکی کوشندەن، بە تایبەتتر بۆ کەسانێك کە هەستیارن بە گشت رووداوو کارەسات و مەینەتییەکانی رۆژگار، تەنانەت بە دەنگێك، نیگایەك، باس و خواسێك، دڵخۆش یان دڵتەنگ دەبن، تا دەگاتە ترۆپکی نائومێدی و لەگەڵ تەم و خەمێ کە وەك ئاوی کانیاوو چەمێ بەرەو دورگەی شاعیر دەچێ …

ئەوە نییە لە شیعری (دوا وەرزی تەمەن) دا بە روونی داوا لە (زام) دەکا پێکەوە دەست لە دەست بن، وەك هاوڕێی هەمیشەیی تێپەڕن بەرەو بەندەری وەهم:

" وەرە ئەی زام
با پێکەوە بدەین لە شەقەی شیعرو

لە لێواری بەندەری وەهم
بگیرسێینەوە “.

رەنگە (شكان) بۆ خۆی تەنها وشەیەك نەبێ لە پێكهاتەی چوار پیت، بەڵكو بۆ خۆی زۆر شت لە هەگبەیدا كۆ بوبێتەوە كە دەگاتە ئەوەی ئیتر چاك بوونەوەی هەروا سادەو سانا نەبێت، بۆ وێنە شكانی بەرد، شكانی ئێسك ، شكانی شووشە، شكانی دڵ … ئەگەر لە سەرجەم شكانەكان ورد بینەوە بۆمان دەردەكەوێ كە قورس و سەنگینترینیان (شكانی دڵ)ـە، كە دەبێتە مایەی دڵتەنگی و خەمۆكی و ناسۆری دەروون.
توێژەران پێیان وایە (دڵشكان) هیندەی جەڵدە زیان بە دڵ دەگەیەنێت، تەنها جیاوازی ئەوەیە كە دڵشكانەكە ئازارەكەی كاتییەو پاش ماوەیەك چاك دەبێتەوە، هەر چەندە ئەو تویژەرانە ئەوەش دەڵێن كە (دڵشكان) لە كەسێك بۆ كەسێكی تر دەگۆڕێت، كە لە هەندێكیاندا بۆ ماوەیەكی دوورو درێژ كاریگەری نێگەتیڤ بە جێدێڵێت لە سەر دڵیان، بۆ چارەسەریش دەتوانرێت هەمان چارەسەرەكانی جەڵدەی دڵیان بۆ بەكار بهێنرێت.
قەولێك هەیە دەڵێ: كە دڵشكا تەنها لە لێدان ناوەستێت، بەڵكو حاشا لە هەموو خۆشییەكان دەكات، یان دەوترێت هیچ شتێك وەك دڵشكان ئازاری نییە، بێدەنگە بەڵام لە ناخەوە دەتسوتێنێت، یاخود دڵشكان ئازارێكی هێندە بە سۆیە ناتكوژێ، بەڵام ناهێڵێت بژی …!، دەبێ ئەوەش بزانین كە ژیان نە بەدڵی كەسە نە نازی كەسیش هەڵدەگرێ.
دەبێ حیساب بۆ قسەكانمان بكەین، پێش هەر دەربڕینێك دەبێت لایەنی دەروونی بەرامبەرەكەمان موتاڵا بكەین، بە جۆرێك كە هەر كاتێك ویستمان قسەیەك بكەین دەبێت وریاو بە ئاگا بین، نەكەین دڵێك بشكێنین كە خودا بە پڕ لە خۆشەویستییەوە دروستی كردووە.
(شەماڵ بارەوانی) لەم دیوانە شیعرەیدا بیست و دوو جار وشەی (دڵ)ی بەكارهێناوە، كە زۆرترین بەكارهێنانەكانی باس لە (دڵشكان)ـە، بەم شێوەیە: (گۆزەی دڵشكاو، خەونی دڵشكاو، مەنفای دڵشكان، مەوتەنی دڵشكان، موناجاتی دڵشكان، وە شكانی دڵی ژن)، هەروەها (بارانی دڵڕەق و هەوری دڵتەنگ) یشی بەكارهێناوە.
لە شیعری (خەرەندی خەم)دا دەنووسێ:
” لێرە بەهار بە نیوە چڵی
جێمان دێڵێت و
ئاواتەكان زوو دەكوژێنەوە
ئێرە مەملەكەتی هەنسك و ژانە
ئیرە دورگەی دڵشكانە “.

یان لە شیعری (نیشتمانی ئۆقرەیی)دا دەنووسی:

” ئەو دابڕانە زۆری کێشاو
ئەو تلانەوەیە هەر نەبڕایەوە
ئەو دڵەی من
هەر لە ناو قەفەسی دڵشکان مایەوە “.

ماوەتەوە بڵێین دەستخۆشی بۆ گەنجلاو کاکە (شەماڵ بارەوانی) هیوای بەرهەمی نوێ و زیاتری بۆ دەخوازم بە تەمەنی درێژو پڕ خۆشگوزەرانییەوە.

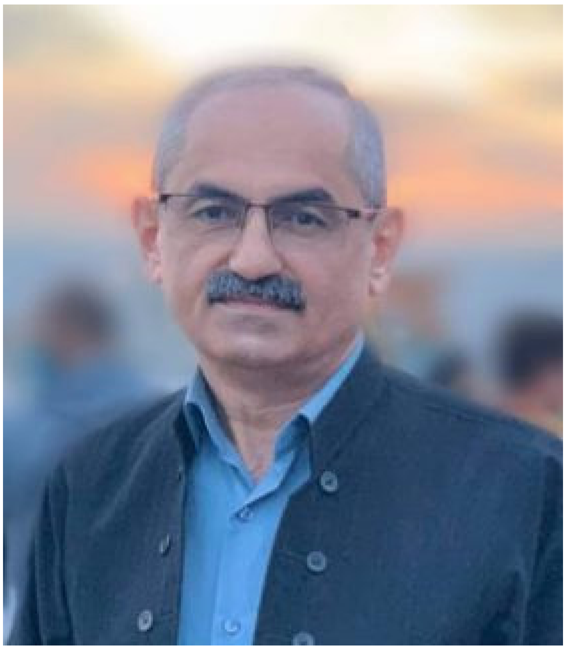

ئامانج شارباژێڕی(نوسەر و لێکۆڵەرەوە).